

קידום ניהול ותכנון משולב ומקיים של רצועת החוף והים בישראל

ICZM

ניהול משולב של רצועות חוף וים

On 13 September 2010, the Council adopted the decision to ratify the Protocol on Integrated Coastal Zone Management to the Barcelona Convention.

- תפיסת ניהול ותכנון אינטגרטיבית ורציפה המושתת על עקרונות סביבתיים ופיתוח בר קיימא
- קידום מדיניות כלכלית שמעודדת תכנון, פיתוח וניהול ראוי של המרחב החופי העירוני באופן מיטבי
- שילוב הציבור ובעלי עניין שונים בתהליכי קבלת החלטות לפיתוח רצועות החוף והים המקומיות

פרויקט קידום ניהול ותכנון משולב ומקיים של רצועת החוף והים בישראל -

ICZM

מטרות:

**שדרוג הטיפול
ברצועות החוף
והים המקומיות
בישראל**

גיבוש שפה ותפיסה אחידה עם הממשלה ומוסדות בינלאומיים.

גיבוש שפה אחידה ותפיסה אחידה בין הגורמים המקומיים השונים.

הידוק קשרים ושיתופי הפעולה בין רשויות.

פיתוח היכולות המקצועיות בהיבטים של ים וחוף ברשויות המקומיות.

יצירת שותפות עם הקהילה בניהול ושימור רצועת החוף.

יצירת מנגנונים שיאפשרו לנהל את המרחב בתנאי אי ודאות וסביבה משתנה.

התייחסות לים וליבשה מתוך ראייה תכנונית וניהולית כוללת.

הבטחת מערכת ימית וחופית **בריאה ומתפקדת.**

תכנון וניהול משולב ומקיים של המרחב החופי והימי בישראל

הצורך ב ICZM

- סמכויות מעטות של הממשל המקומי
- מערכת התכנון מופרדת מהיבטים ניהוליים
- ריבוי גופים וארגונים – הליכים ארוכים ובלתי מתואמים
- הפרדה בין האסדרה בחוף ובים
- היבטים רוחביים – המצוקים, הנגישות....
- עלייה תמידית בביקוש למרחב החופי והימי
- מול צמצום היכולת לספקו
- הערכות למשבר האקלים בארץ

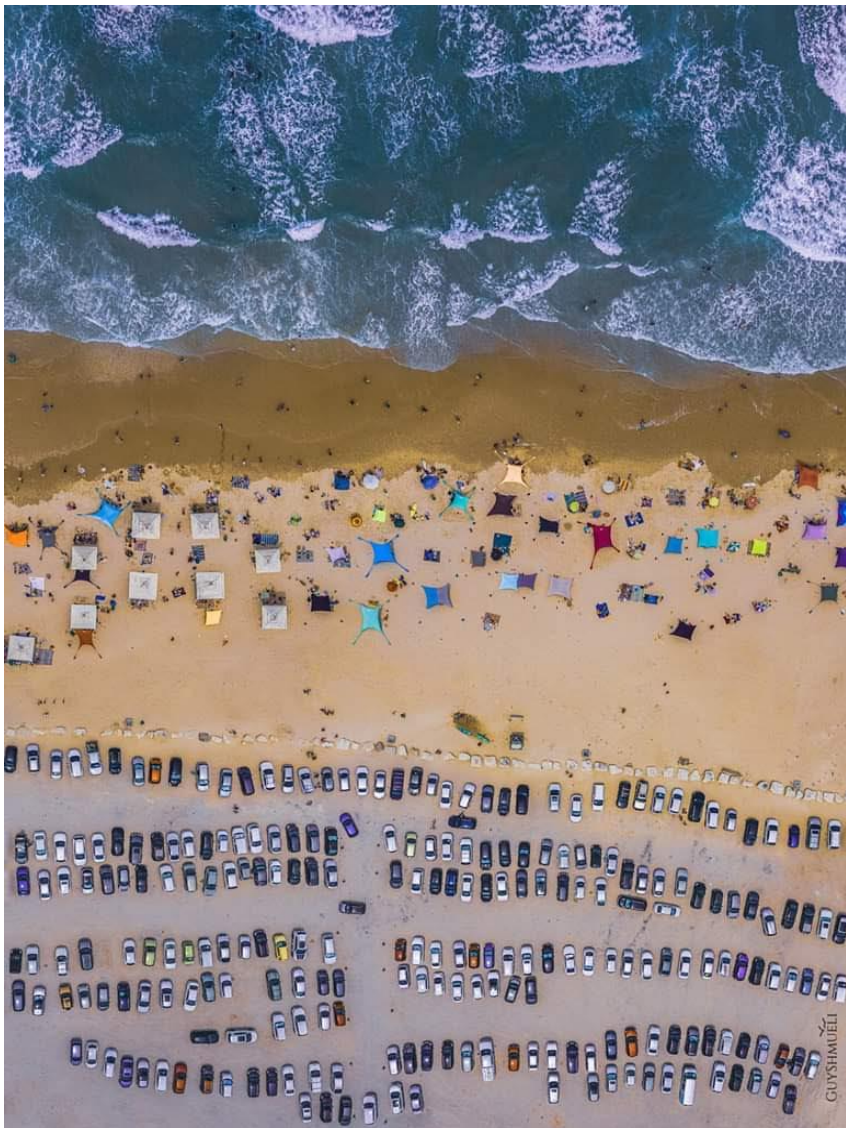
גיבוש בסיס ידע ורישות

ניתוח מצב קיים - מסקנות

מצב ניהולי

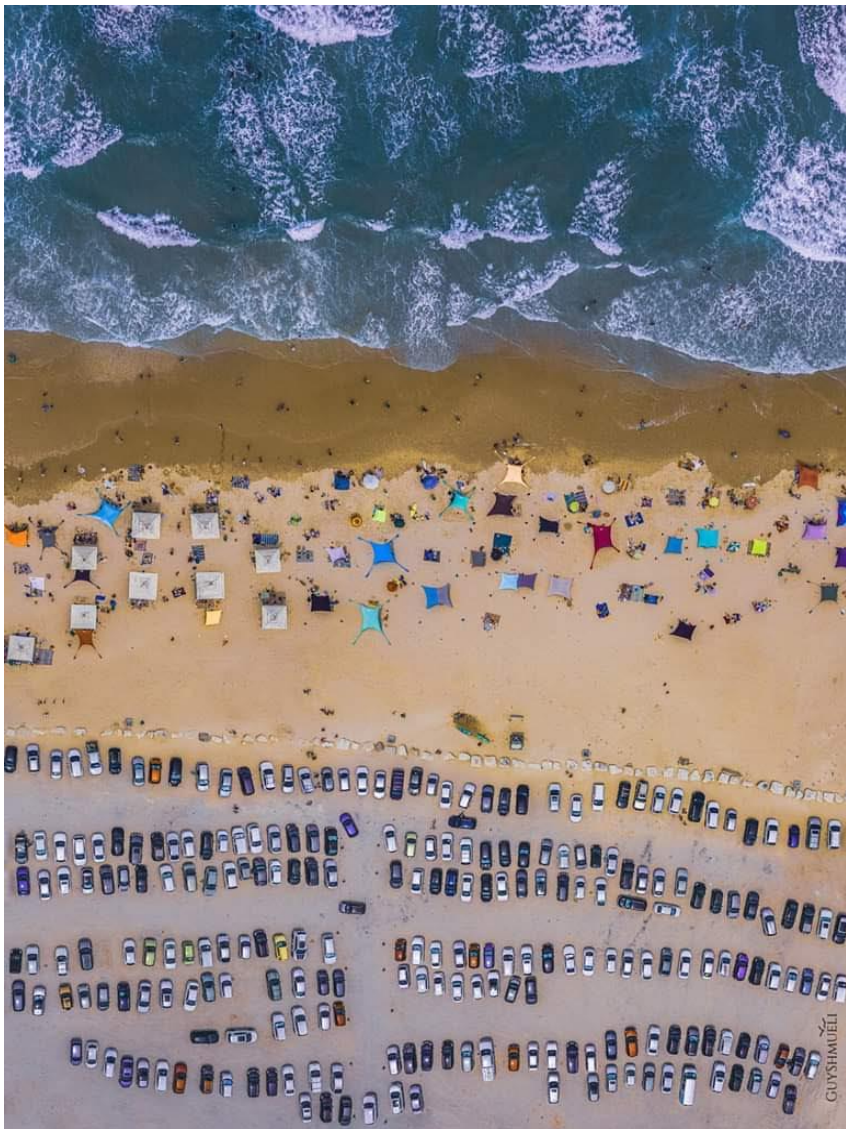
- סמכויות מעטות של הממשל המקומי
- העדר תיקצוב מספק לניהול רצוי – בחוף ובים
- העדר שיתופי פעולה בין הרשויות בנושאי רחב
- העדר מדיניות וכלים להתמודדות עם משבר האקלים
- העדר שיתוף בעלי העניין
- יכולות אכיפה נמוכות
- מנעד רחב במנגנונים ובהתנהלות של רשויות החוף השונות
- רשויות מתקשות לזהות הזדמנויות לפיתוח מקיים של החוף והים
- חלק גדול מהרשויות, בעיקר המועצות האזוריות מתקשות לתת מענה נאות לניהול החופים

ניתוח מצב קיים - מסקנות

מצב סטטוטורי

- ברמה הארצית - הפרדה בין התכנון בחוף ובים
- תמ"א 1
- מסמך המדיניות הימי
- העדר התייחסות מספקת בתכניות הכוללניות
- מערכת התכנון מופרדת מהבטים ניהוליים – אכרזת חופי רחצה
- העדר התייחסות מספקת להבטים רוחביים – חופים נפרדים, המצוקים...
- **העדר הנחיות להתמודדות עם משבר האקלים – תכניות קרובות לחוף, מימוש תכניות ישנות, פיתוח קרוב למים**

סקר משתמשים בחופים – ממצאים מרכזיים

מבקרים **+3** פעמים
בשבוע

תושבי **רשויות החוף** =
משתמשים כבדים

2/3 לא נכנסים למים

1/3 מגיעים עם המשפחה

רוב מוחלט רק לחוף
מוכרז

כמעט כולם מגיעים עם
רכב פרטי

20% מחפשים שקט
ושלווה

מפריע!!!! לכלוך וזבל

יותר ממחצית שוהים
בחוף גם מחוץ לשעות
מתן שירותי הצלה

מתווה נמ"מ

עקרונות ניהול מקיים ומשולב של רצועת החוף

תחום ההתייחסות

אורך:

על פי גבולות הרשויות

עומק:

רצועת החוף מחולקת לשלושה אזורים ראשיים:

מרחב ימי

400 מטר

חוף

100 מטר

מרחב החוף

200 מטר

2.5 מיליון
תושבים

15
רשויות מקומיות

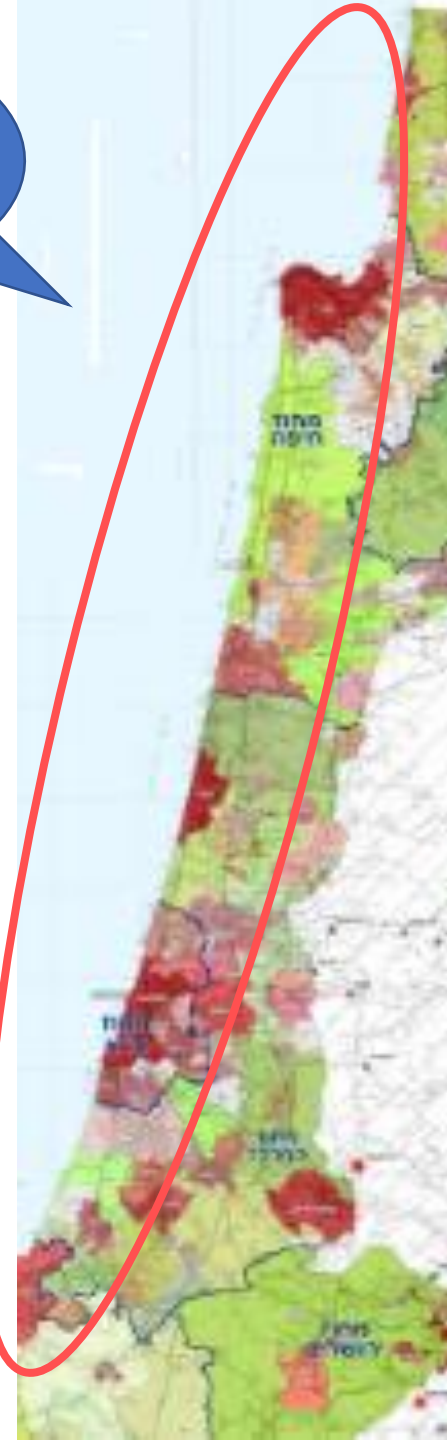
196 ק"מ

7 מועצות
אזוריות

93 חופים
מוכרזים

- מטה אשר • נהריה • עכו • קריית ים • חיפה • טירת כרמל • חוף כרמל • ג'סר א-זרקא • חדרה • עמק חפר • חוף השרון • נתניה • הרצליה • תל אביב יפו • בת ים • ראשון לציון • גן רווה • אשדוד • באר טוביה • אשקלון • חוף אשקלון • אילת

**מנגנון ארצי לניהול משולב ומקיים
של המרחב החופי והימי בישראל**

מנגנון ארצי לניהול משולב ומקיים של המרחב החופי והימי בישראל

מנגנון ארצי
לניהול רצועת
החוף והים

- תושבים
- ארגונים
- עסקים

בעלי עניין

שלטון מקומי

- פעילות מקומית
- פעילות אזורית
- רט"ג

- מוסדות התכנון
- משרד הגנת הסביבה
- משרד הפנים

ממשלה

מכלולים

תמהיל ייעודים

החלטות לגבי חלוקת ייעודים: מינימום שטח פתוח, מינימום חופים, מקסימום שימושיים מסחריים ותשתיות

יבשה - שטח פתוח

- טבעי – אזור טבע עירוני, שצ"פ
- מגוון – פארק, גינה, נטיעות
- תצפית – מבטח פתוח מערבה
- חוף - פתוח, מוכרז
- טיילת – הליכה, אופניים

ים – שטח עירוני

- שמירת טבע
- מעגנות, נמלים
- ספורט ימי
- תעשייה, אזורי ניסוי
- מורשת
- מזחים, שוברי גלים
- רחצה
- דיג

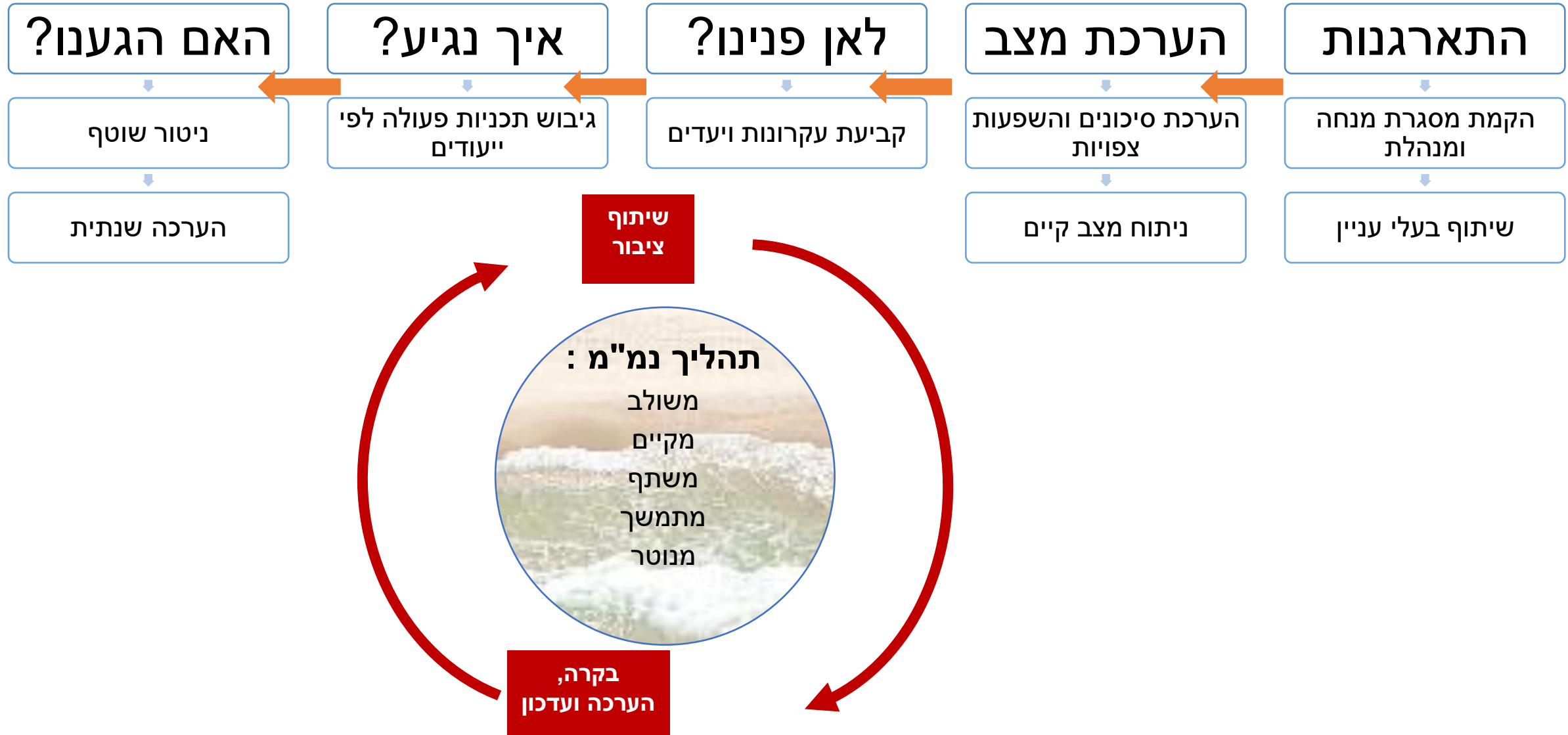

יבשה - שטח בנוי

- עסקים
- שירותי חוף
- תשתיות וחניונים
- מורשת ותרבות
- מתקני ספורט ונופש
- מתחמי ניסוי

תהליך פיתוח תכנית הניהול המשולב – נמ"מ

תהליך נמ"מ מקומי/אזורי

מרכיבי התהליך	
יציאה לדרך	
ניתוח מצב קיים	
חזון ומטרות לנמ"מ המקומי	
הקמת מנגנון ניהול נמ"מ ברשות המקומית תוך 18 חודשים מהתנעת המהלך	
חזון ומטרות לנמ"מ המקומי	
השקה ציבורית	
נקודות הערכה רב שנתיות	

<p>1. ההתנעה - התחייבות לאסדרה של רצועת החוף והים על פי עקרונות הנמ"מ</p> <p>מהלך אסדרה על פי עקרונות נמ"מ דורש הובלה ומחויבות של הנהלת הרשות, בצד תמיכה ציבורית. בשלב הראשון יידרשו ראש הרשות ומנכ"ל/ית לאמץ את עקרונות הנמ"מ ולגבש חזון לרצועת החוף המקומית.</p>
<p>2. ניתוח ומיפוי מצב קיים</p> <p>הבסיס לגיבוש מסגרת הנמ"מ הוא ניתוח המצב הקיים ברצועת החוף המקומית. הניתוח יכלול את המרכיבים הבאים: מכלול המשאבים ברצועת החוף והים, מיפוי המצב התכנוני, ניתוח המצב הניהולי, ניתוח הפעילות, מיפוי בעלי עניין.</p>
<p>3. גיבוש חזון, מטרות ודגש תפקודי</p> <p>הרשות המקומית תגבש חזון ומטרות בתהליך רחב ומשתף ובהתאם לעקרונות: ICZM, מסגרות מדיניות לאומיות, שאיפות וצרכים של הקהילה והרשות</p>
<p>4. גיבוש המנגנון הניהולי והתכנית הפיזית</p> <p>הכלים החיוניים לאסדרת רצועת החוף בהתאם לעקרונות הנמ"מ הם המנגנון הניהולי ותכנית פיזית למרחב הים והחוף המקומיים. גיבוש הכלים יבוצע על ידי צוותים מקצועיים על פי המתווה המפורט לעיל.</p>
<p>5. יישום המנגנון והתכנית</p> <p>הקמה בפועל של מנגנון הניהול ויישום הדרגתי של התכנית למרחב החוף והים, נדרשים ליישום בפועל של תהליך אסדרת הנמ"מ.</p>
<p>שיתוף ציבור ובעלי עניין</p> <p>שיתוף הציבור ומעורבותם של בעלי עניין בגיבוש תוכנית הפעולה חיוניים להצלחת התוכנית. חשוב לבנות קבוצות התייעצות ופורומים מקצועיים ומדעיים שיחזקו את התוכנית בשלבי התכנון וילוו אותה בשלב היישום שלה.</p>
<p>בקרה, הערכה ועידכון</p> <p>תהליך הטמעת הנמ"מ ברשות המקומית מכוון למהלך רב שנתי. יש צורך בניטור קבוע כדי לאמוד בזמן אמת את השפעת המהלך ולאפשר את התאמת התוכניות ליכולות של הרשות.</p>

מנגנון ניהול רחב

ליבת הפעילות של המנגנון המוצע היא **שילוב ואיחוד**. התייחסות לכלל רצועות החוף והים ברמה המקומית והתייחסות לכלל הגורמים. מנגנון הניהול יכול לנוע מיחידה ניהולית ותפעולית אחת ברשות המקומית שאחראית על נושא הים והחוף, דרך פורום עירוני שמפקח על הגורמים השונים ועד התאגדות אזורית בדומה לאיגוד ערים או אשכול:

איגוד ערים לחוף הגליל (מטה אשר, נהריה, עבו)	פורום אזורי לים וחוף	פורום מנכ"ל לים וחוף	אגפים וחופים ברשות המקומית
--	----------------------	----------------------	-------------------------------

שותפויות

ליבת הפעילות של המנגנון המוצע היא **שילוב ואיחוד**.

תחומי ניהול

ניהול	תקצוב	רישות	שותפות
<ul style="list-style-type: none"> פיקוח על התנהלות הגורמים המקצועיים קידום תהליך הנמ"מ 	<ul style="list-style-type: none"> גיבוש תקציב שנתי למימוש תכנית הנמ"מ פיתוח מנופים כלכליים ברצועת החוף 	<ul style="list-style-type: none"> רשויות שכנות רשויות אזוריות גורמים ממשלתיים מוסדות אקדמיה 	<ul style="list-style-type: none"> קהילה מקומית ארגוני סביבה, ים וחוף משתמשי החוף והים קהילות מקצועיות, ספורטיביות....

תחומים מקצועיים

תכנון	אקולוגיה	קהילה	תיירות
<ul style="list-style-type: none"> תסקירים סביבתי תכנון פרוגרמתי תכנון סטטוטורי 	<ul style="list-style-type: none"> סקרי טבע וים פעולות שימור וטיפוח 	<ul style="list-style-type: none"> חינוך שיתוף ציבור הסברה 	<ul style="list-style-type: none"> שיווק וקידום ייזום פרויקטים

סיכום – ניהול ותכנון על פי נמ"מ

- הקמת **מנגנון** ניהולי המבוסס על עקרונות הנמ"מ.
- **שילוב** כלל גורמי האחריות בתוך הרשות ומחוצה בתהליכי הניהול.
- גיבוש **שיתופי פעולה ושותפויות** בתוך המנגנון הרשותי, מול גורמים חוץ רשותיים ועם רשויות שכנות.
- **תיעדוף שיקולים סביבתיים וחברתיים** בניהול רצועת החוף.
- שילוב **מוקדי ידע** ונתונים באופן שוטף בתהליך קבלת ההחלטות.
- גיבוש מתווה תכנוני לרצועת החוף והים.

שותפים לדרך

וועדת היגוי

יושבי ראש

אופיר פז פינס
עמית ברכה

פורום רשויות החוף
אדם טבע ודין

משרדי ממשלה

רונית מזר
ענת אריאלי
רני עמיר
יהודית מוסרי
פרד ארזואן
עאטף חיראלדין
איתי טמקין
אדם קונסטנטינובסקי,
ערן אטינגר
אורלי זיו

מנהל התכנון
מנהל התכנון
משרד להגנ"ס
משרד להגנ"ס
משרד להגנ"ס
משרד הפנים
משרד האוצר
מינהל הצלילה
משרד החקלאות
משרד התיירות

רשויות מקומיות

עמיחי דרורי
אלי לנקרי
אסף אדמון
שמעון לנקרי
עו"ד חיזקי סיבק
עפר מור
אהוד גרא
עידן מזרחי
ירון קליין

מרכז שלטון מקומי
אילת
אילת
עכו
עמק חפר
הרצליה
הרצליה
ראשון לציון
אתרים, תל אביב יפו

מוסדות וארגונים

ניר אנגרט
חנוך אילסר
פרופ. שמאי אסיף
דר. יובל ארבל
דר. אסף אריאל

רט"ג
קרן יד הנדיב
מרכז לחקר העיר והאזור, הטכניון
צלול
אקוואושן, חיים וסביבה

צוות מקצועי

מודי ברכה
אורלי בביצקי
דר. אורלי רונן
עו"ד תמי גנות
יעל דורי
דני עמיר

פורום רשויות החוף
"
אדם טבע ודין
"
תכנון סביבתי

מדריך תכנון וניהול המרחב החופי והימי בישראל על פי עקרונות ICZM נמ"מ (ניהול משולב ומקיים)

מדריך דיגיטלי

תכנון וניהול המרחב החופי והימי בישראל על פי
עקרונות ICZM – נמ"מ (ניהול משולב ומקיים)

פרויקט "ניהול משולב ומקיים לרשויות החוף בישראל, ICZM"

[קישור למדריך](#)

הדרכה קצרה למתעניינים בסוף הכנס

תודה רבה

